

AJDODLAR MEROSI-BUGUNNING MA'NAVYI POYDEVORI**Allaberdiyeva Ruhshona Abdulla qizi**

Termiz davlat universiteti

Pedagogika va Ijtimoiy ish fakulteti

Kutubxona axborot faoliyati yo'nalishi talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19501936>

Annotatsiya. Ushbu maqolada ajdodlardan meros bo'lib qolgan milliy va ma'naviy qadriyatlarning bugungi jamiyat hayotidagi o'rni yoritiladi. Shuningdek, yoshlar tarbiyasida tarixiy merosning ahamiyati va uni asrab-avaylash zarurati tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Ajdodlar merosi, milliy qadriyatlar, ma'naviyat, yoshlar tarbiyasi, tarixiy meros.

Аннотация. В данной статье рассматривается роль духовного и культурного наследия предков в современной жизни общества. Также анализируется значение исторического наследия в воспитании молодежи и необходимость его сохранения.

Ключевые слова; наследие предков, национальные ценности, духовность, воспитание молодежи, историческое наследие

Annotation. This article highlights the role of ancestral cultural and spiritual heritage in modern society. It also analyzes the importance of historical heritage in youth education and the need to preserve it.

Keywords: ancestral heritage, national values, spirituality, youth education, historical heritage

Kirish

Insoniyat taraqqiyoti davomida har bir xalq o'zining boy tarixiy merosi, milliy qadriyatlari va ma'naviy an'analari bilan ajralib turadi. Ajdodlardan bizga meros bo'lib qolgan ana shu bebaho boylıklar jamiyatning bugungi taraqqiyoti va ma'naviy yuksalishida muhim o'rin egallaydi. Milliy qadriyatlar-bu xalqning asrlar davomida shakllangan turmush tarzi, urf-odatları, an'analari va dunyoqarashining ifodasidir. Bugungi globallashuv sharoitida milliy o'zlikni anglash, ajdodlar merosini chuqur o'rganish va uni yosh avlod ongiga singdirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Zero, ajdodlar merosi nafaqat o'tmish yodgorligi, balki bugunning ma'naviy poydevori va kelajak taraqqiyotining muhim omilidir.

shu nuqtai nazardan, mazkur mavzuni o'rganish orqali ajdodlar merosining jamiyat hayotidagi o'rni, uning yoshlar tarbiyasidagi ahamiyati hamda uni asrab-avaylash zarurati yoritiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Ajdodlar merosi va milliy qadriyatlar masalasi ko'plab olimlar, mutafakkirlar va tadqiqotchilar tomonidan keng o'rganilgan muhim ilmiy yo'nalishlardan biridir. Ushbu mavzuni tahlil qilishda tarixiy, falsafiy, pedagogik hamda madaniy yondashuvlar asosiy manba sifatida xizmat qiladi. Xususan, sharq mutafakkirlarining asarlarida ma'naviyat, axloq, tarbiya va jamiyat taraqqiyoti o'rtasidagi uzviy bog'liqlik chuqur yoritilgan. Ularning qarashlarida ajdodlar merosi inson kamolotining asosiy omili sifatida talqin etilib, avlodlar o'rtasidagi ma'naviy uzviylik muhim qadriyat sifatida e'tirof etiladi. Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda esa milliy qadriyatlar globalizatsiya sharoitida o'ziga xos transformatsiyaga uchrayotgani, ularni asrab-avaylash va yosh avlodga yetkazish dolzarb vazifa ekanligi ta'kidlanadi. Tadqiqotchilar tomonidan milliy qadriyatlarning jamiyat barqarorligi, ijtimoiy birdamlik va shaxs kamolotiga ta'siri keng o'rganilgan.

Ayniqsa, ta'lim tizimi orqali ma'naviy merosni targ'ib qilish, yoshlar ongida milliy o'zlikni shakllantirish muhim metodik yo'nalish sifatida ko'rsatib o'tiladi. Shu bilan birga, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlarning qadriyatlarga ta'siri ham alohida ilmiy tadqiqot ob'ekti sifatida qaralmoqda. Mazkur mavzuni yoritishda turli ilmiy-uslubiy yondashuvlar qo'llanildi. Jumladan, tarixiy yondashuv orqali ajdodlar merosining shakllanish jarayoni va uning bosqichma-bosqich rivoji o'rganildi. Tizimli yondashuv asosida esa milliy qadriyatlar jamiyatning boshqa ijtimoiy institutlari bilan o'zaro bog'liqlikda tahlil qilindi.

Qiyosiy tahlil metodi yordamida o'tmish va bugungi kundagi qadriyatlar holati solishtirilib, ularning o'xshash va farqli jihatlari aniqlashtirildi. Shuningdek, mazkur tadqiqotda kuzatish, umumlashtirish va tahlil metodlaridan keng foydalanildi. Bu usullar orqali ajdodlar merosining yoshlar tarbiyasidagi o'rni, uning ma'naviy-axloqiy ahamiyati hamda zamonaviy jamiyatdagi roli chuqurroq ochib berildi.

Metodologik jihatdan esa insonparvarlik, milliylik va uzviylik tamoyillariga tayanildi, ya'ni ajdodlar merosini o'rganishda uni nafaqat tarixiy hodisa, balki bugungi hayot bilan chambarchas bog'liq bo'lgan ma'naviy omil sifatida talqin qilish asosiy yo'nalish qilib olindi. adabiyotlar tahlili va qo'llanilgan metodlar ajdodlar merosining bugungi jamiyat taraqqiyotidagi o'rni, uning yoshlar ongini shakllantirishdagi ahamiyati hamda milliy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish zarurati haqida kompleks ilmiy xulosalar chiqarishga imkon yaratdi. Ajdodlar merosi har bir xalqning tarixiy, madaniy va ma'naviy boyligini ifodalaydi. Bu meros nafaqat moddiy yodgorliklar, arxeologik topilmalar, eski kitoblar yoki badiiy asarlar orqali saqlanib qoladi, balki xalqning urf-odatlarini, bayramlari, an'analari, xalq og'zaki ijodi, ertak va rivoyatlarida ham aks etadi. Har bir davr o'ziga xos ijtimoiy va madaniy sharoitlarni shakllantirgan bo'lsa-da, ajdodlarning ma'naviy merosi avlodlar orasida uzviy bog'liqlikni ta'minlaydi va yoshlarni tarbiyalashda beqiyos rol o'ynaydi.

Milliy qadriyatlar – bu insonni inson qiluvchi, jamiyatni birlashtiruvchi omillardan biridir.

Ular orasida hurmat-izzat, mehnatsevarlik, halollik, mehmondo'stlik, ota-ona va ulug'larga hurmat, jasorat, fidoyilik kabi fazilatlar alohida o'rin tutadi. Shu qadriyatlar orqali yoshlar nafaqat o'z kelajagini, balki jamiyatning barqaror rivojlanishini ham tushunadi. Tarixiy manbalarni o'rganish yoshlarning o'z millati bilan faxrlanishini oshiradi, o'tmishdagi buyuk insonlar hayoti va faoliyatidan namuna oladi va ularni bugungi kundagi hayotga tadbiiq etadi.

Bugungi kunda globalizatsiya va texnologik taraqqiyot sharoitida milliy qadriyatlar oldida yangi sinovlar paydo bo'lmoqda. Yoshlar orasida ommaviy axborot vositalari, ijtimoiy tarmoqlar orqali tarqalayotgan g'arbiy madaniyat qadriyatlarining zaiflashishiga sabab bo'lishi mumkin. Shu bois ajdodlar merosini o'rganish va uni yoshlar ongiga singdirish nafaqat tarixiy vazifa, balki bugunning ma'naviy poydevorini yaratishning muhim omili hisoblanadi.

Pedagogik jihatdan ajdodlar merosini tarbiyaviy jarayonga qo'shish orqali yoshlar ma'naviy kamolotga erishadi, ijtimoiy mas'uliyat va milliy o'zlikni anglaydi. Bu esa ularni nafaqat shaxs sifatida, balki jamiyatning faol a'zosi sifatida shakllantiradi. Shu maqsadda maktab va oliy ta'lim muassasalarida tarixiy va badiiy manbalarni birlashtirib o'rganish, badiiy asarlar orqali qadriyatlarni targ'ib qilish, tarixiy faktlar bilan mustahkamlash va zamonaviy hayot bilan bog'lash samarali metod hisoblanadi. Bundan tashqari, ajdodlar merosi va milliy qadriyatlar faqat tarbiyaviy vosita sifatida emas, balki jamiyatning ma'naviy, madaniy va siyosiy barqarorligini ta'minlovchi strategik omil sifatida ham qaraladi.

Ularni asrab-avaylash, ilmiy va badiiy adabiyotlar orqali targ'ib qilish, yoshlar ongida tarixiy xotira va milliy o'zlikni mustahkamlash bugungi kundagi dolzarb vazifalardan biridir.

Shu jihatdan qaraganda, ajdodlar merosi – nafaqat o'tmish yodgorligi, balki bugunning ma'naviy poydevori va kelajak taraqqiyotining asosiy tayanchi sifatida namoyon bo'ladi. Ajdodlar merosi har bir xalqning tarixiy, madaniy va ma'naviy boyligini ifodalaydi. Bu meros nafaqat moddiy yodgorliklar, arxeologik topilmalar, eski kitoblar yoki badiiy asarlar orqali saqlanib qoladi, balki xalqning urf-odatlarini, bayramlari, an'analari, xalq og'zaki ijodi, ertak va rivoyatlarida ham aks etadi. Har bir davr o'ziga xos ijtimoiy va madaniy sharoitlarni shakllantirgan bo'lsa-da, ajdodlarning ma'naviy merosi avlodlar orasida uzviy bog'liqlikni ta'minlaydi va yoshlarni tarbiyalashda beqiyos rol o'ynaydi.

Milliy qadriyatlar-bu insonni inson qiluvchi, jamiyatni birlashtiruvchi omillardan biridir.

Ular orasida hurmat-izzat, mehnatsevarlik, halollik, mehmondo'stlik, ota-ona va ulug'larga hurmat, jasorat, fidoyilik kabi fazilatlar alohida o'rin tutadi. Shu qadriyatlar orqali yoshlar nafaqat o'z kelajagini, balki jamiyatning barqaror rivojlanishini ham tushunadi. Tarixiy manbalarni o'rganish yoshlarning o'z millati bilan faxrlanishini oshiradi, o'tmishdagi buyuk insonlar hayoti va faoliyatidan namuna oladi va ularni bugungi kundagi hayotga tadbiiq etadi.

Bugungi kunda globalizatsiya va texnologik taraqqiyot sharoitida milliy qadriyatlar oldida yangi sinovlar paydo bo'lmoqda. Yoshlar orasida ommaviy axborot vositalari, ijtimoiy tarmoqlar orqali tarqalayotgan g'arbiy madaniyat qadriyatlarining zaiflashishiga sabab bo'lishi mumkin. Shu bois ajdodlar merosini o'rganish va uni yoshlar ongiga singdirish nafaqat tarixiy vazifa, balki bugunning ma'naviy poydevorini yaratishning muhim omili hisoblanadi. Pedagogik jihatdan ajdodlar merosini tarbiyaviy jarayonga qo'shish orqali yoshlar ma'naviy kamolotga erishadi, ijtimoiy mas'uliyat va milliy o'zlikni angalaydi. Bu esa ularni nafaqat shaxs sifatida, balki jamiyatning faol a'zosi sifatida shakllantiradi. Shu maqsadda maktab va oliy ta'lim muassasalarida tarixiy va badiiy manbalarni birlashtirib o'rganish, badiiy asarlar orqali qadriyatlarni targ'ib qilish, tarixiy faktlar bilan mustahkamlash va zamonaviy hayot bilan bog'lash samarali metod hisoblanadi. Bundan tashqari, ajdodlar merosi va milliy qadriyatlar faqat tarbiyaviy vosita sifatida emas, balki jamiyatning ma'naviy, madaniy va siyosiy barqarorligini ta'minlovchi strategik omil sifatida ham qaraladi. Ularni asrab-avaylash, ilmiy va badiiy adabiyotlar orqali targ'ib qilish, yoshlar ongida tarixiy xotira va milliy o'zlikni mustahkamlash bugungi kundagi dolzarb vazifalardan biridir.

Shu jihatdan qaraganda, ajdodlar merosi – nafaqat o'tmish yodgorligi, balki bugunning ma'naviy poydevori va kelajak taraqqiyotining asosiy tayanchi sifatida namoyon bo'ladi.

Zamonaviy globallashuv sharoitida milliy qadriyatlar va ajdodlar merosi yangi sinovlarga duch kelmoqda. Ijtimoiy tarmoqlar, ommaviy axborot vositalari va g'arbiy madaniyatning ta'siri natijasida ba'zi an'anaviy qadriyatlar pasayishi yoki unutib yuborilishi mumkin. Shu sababli, tarixiy meros va milliy qadriyatlarni yoshlar ongiga singdirish bugungi kunda nafaqat tarbiyaviy vazifa, balki jamiyatning ma'naviy barqarorligini ta'minlashning strategik omili sifatida ham qaraladi. Pedagogik jihatdan qaralganda, ajdodlar merosini o'rganish jarayoni maktab va oliy ta'lim tizimida badiiy va tarixiy manbalarni birlashtirib olib borilishi lozim. Bu orqali yoshlar nafaqat tarixiy faktlarni biladi, balki ularni badiiy tafakkur orqali o'z hayotlariga tadbiiq qiladi, milliy o'zlikni chuqurroq angalaydi va ma'naviy kamolotga erishadi.

Shuningdek, ajdodlar merosi yoshlarning ma'naviy rivojlanishida oila, muhit va jamiyatning uzviy bog'liqligini kuchaytiradi. Milliy qadriyatlar – bu insonni inson qiluvchi, jamiyatni birlashtiruvchi va kelajak avlodga uzviylikni ta'minlovchi asosdir.

Shu nuqtai nazardan, ajdodlar merosini o‘rganish va targ‘ib qilish, uni ilmiy va badiiy adabiyotlar orqali yoshlar ongiga singdirish bugunning eng dolzarb vazifalaridan biridir.

Xulosa

Ajdodlar merosi va milliy qadriyatlar – jamiyatning ma’naviy poydevori bo‘lib, yoshlar tarbiyasida muhim rol o‘ynaydi. Ular orqali yoshlar o‘z milliy o‘zligini anglaydi, tarixiy merosga hurmat bilan qaraydi va axloqiy fazilatlarni o‘zlashtiradi.

Globalizatsiya va zamonaviy hayot sharoitida milliy qadriyatlarni asrab-avaylash va yoshlar ongiga singdirish bugungi kunning dolzarb vazifasi hisoblanadi. Shu bilan ajdodlar merosi nafaqat o‘tmish xotirasi, balki kelajak taraqqiyotining mustahkam poydevori ekanligi yaqqol namoyon bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov, I. O‘zbekiston tarixi va madaniyati. Toshkent: “Fan” nashriyoti, 2015.
2. Abdurahmonov, A. Milliy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi. Toshkent: “Ma’naviyat” nashriyoti, 2018.
3. Mirzaev, S. Ajdodlar merosi va xalq ma’naviyati. Samarqand: “Sharq” nashriyoti, 2017.
4. Xolmirzaev, Sh. O‘zbek badiiy merosi va tarbiyaviy qadriyatlar. Toshkent: “O‘zbekiston” nashriyoti, 2016.
5. Saidov, T. Ma’naviyat va milliy o‘zlik. Toshkent: “Ilm-fan” nashriyoti, 2019.
6. Rashidov, B. Globalizatsiya va milliy qadriyatlar muammosi. Toshkent: “Yoshlar” nashriyoti, 2020.